

Een **BIJ**zonder verhaal

NORA

De eerstgeborene

Voor Mireille

Paul Boot

Een **BIJ**zonder verhaal

NORA

De eerstgeborene

Eerste uitgifte oktober 2025

Een bijzonder verhaal Nora (De eerstgeborne)

Is het eerste deel van een reeks boeken met als volgend deel

Een bijzonder verhaal Emma (De opvolging)

Schrijver: Paul Boot

Coverontwerp: Mireille Boot

ISBN: 9789465315270

© Paul Boot

Uitgever:

Brave New Books

Delftsestraat 33

3013AE Rotterdam

Nederland

info@bravenewbooks.nl

Boeken kunnen besteld worden bij

www.paulboot.com

<https://shop.bravenewbooks.nl/>

Contact met auteur

contact@paulboot.com

Hoofdstuk 1

Het was een koude januari ochtend. Prachtig ochtendrood verscheen in oranje rode strepen aan de horizon. De zon stak net zijn bolletje op van achter het naaldbomenbos hier nog geen kilometer vandaan. Binnen was het warm, tot wel 35 graden. In ieder geval in de kern, waar alles begon die dag. De dag waar dit verhaal begon.

Ze komt er aan, haar geur wordt sterker, zou ze het goedkeuren. Ik ben zo benieuwd. We hebben zo ons best gedaan. Daar kwam haar gevolg, twee bijen met drie felgele ringen op hun kastanjebruine achterlijven, duwden de werkster opzij en daar was ze. Ze was groter dan de rest, nog 1 streep over haar spitse achterlijf was geel, maar de rest van haar strepen gingen als grijs tinten op in het donkerbruin.

Gefocust liep ze naar de pas schoongemaakte cel en keek er in. 'Schoon, zeshoekig, mooi, mooi, mooi.' Mompelde ze in zichzelf. Ze taste met haar voorpoten de celranden af om te meten hoe groot die was.

Een buitengewoon wonderlijk proces vond plaats in haar lichaam. Doordat ze de maat doorkreeg van de cel van zo'n 5,4 mm stuurde ze haar lichaam aan, het eitje wat ze ging leggen, te bevruchten met een spermacelletje. Het lag al tijden te wachten in de spermakamer met nog miljoenen andere spermacellen. Hoe dan? De wonderen van de natuur zijn eindeloos.

Na het inspecteren van de cel, draait Hare Majesteit zich om, duwt haar spitse achterlijf in de cel tot net voor de bodem en met een koninklijk drukje perst ze een eitje uit haar lichaam, om hem prefect rechtop neer te zetten op het midden van de celbodem.

Als de Koningin haar achterwerk uit de cel trekt, komt de winterbij werkster snel kijken. Onder in de broedcel glimt een prachtig melkwit puntje.

‘Het is gelukt, ze vond het goed, het eerste ei van het nieuwe broedseizoen is gelegd,’ roept de werkster uit naar haar halfzussen. Een tevreden gezoem gaat door het volk.

De Koningin draait haar kop om en kijkt haar met een lieve blik aan, om daarna geconcentreerd het proces opnieuw te doorlopen bij de volgende met zorg schoongemaakte broedcel.

Omdat het nog winter is, heeft Hare Majesteit het nog relatief rustig. In deze tijd wordt het beginnende broednest opgebouwd van maximaal zo’n 400 tot 1600 cellen, dus rustig aan opstarten. Ze kunnen natuurlijk niet de hele wintervoorraad er doorheen jagen, voordat er weer nieuw lekkers te halen is buiten in de wijde wereld.

De winterbij werkster voelt haar instinctieve zorgplicht en begint met andere werksterbijen de temperatuur bij de net gevulde cel op 34,5 graden te houden door haar borstspieren te bewegen, zodat er warmte vrijkomt.

Als de werkster de tweede dag in de broedcel kijkt, ziet ze dat het eitje omgevallen is en de derde dag lijkt het eitje iets groter.

‘Kom kijken, kom kijken,’ roept de werksterbij uit.

Er is een scheurtje te zien in de melkwitte eierschaal, en een klein wit neusje prikt door de lederhuid van het eitje heen.

‘Ze is er.’ Met al haar facetogen aanschouwt ze het witte wormpje dat uit het eitje kruipt. ‘Eten, eten, ze moet eten.’ Nog voor de werkster het heeft uitgesproken, voelt ze een natte substantie in haar mond opkomen. De bovenkaakklier en de voedersapklier beginnen te werken en samen beginnen ze Koninginnengelei te produceren. Als een vuurspuwende draak spuugt ze het voedersap tegen de achterwand van de cel, waar de made tevreden in rondkruipt, al etend van de heerlijke voedingsstoffen.

Elke dag wordt ze gevoerd door de werksters en ze zien het larfje groeien en groeien. Op de vierde dag krijgt ze van de werksters alleen nog voedersap. Doordat haar huid niet mee kan groeien, trekt ze in 5 dagen 4 keer haar jasje uit. 1250 keer zo zwaar als toen ze uit het ei kroop is ze groot genoeg om de volgende fase in te gaan.

‘Het is tijd, kom we moeten de cel sluiten.’ Zij en haar zusters beginnen een dekseltje te maken van was en kleien een prachtig zeshoekig poreus dekseltje, totdat de larf niet meer te zien is.

Nu is het rustig afwachten. Nou ja, rustig afwachten is er niet bij. De Koningin raakt op dreef dus er zijn genoeg andere larven te voeden, en straks zullen er steeds meer cellen gesloten dienen te worden. Terwijl de tijd verstrijkt, lijkt er op het eerste gezicht niets te gebeuren met de cel, maar niets is minder waar. In de cel strekt de larf zich uit en begint een eigen slaapzak te spinnen, net als een vlinder doet, hangend aan een tak. Alleen een bijenlarf heeft zijn eigen privé omkleedhokje. Als de larf klaar is met zichzelf in te wikkelen wordt er een spectaculair proces in gang gezet, aan het oog onttrokken van de werksters. De pop begint te transformeren in een bij.

De 21ste dag na het leggen van het eerste ei begint er iets te knagen. Niet bij de Koningin of bij de werksters. Nee, er begint letterlijk iets te knagen. Een mooi grijs bijtje voelt zich gevangen en begint instinctief te knagen aan het dekseltje boven haar. Als er een klein gaatje ontstaat in de deksel schiet er plotseling een langwerpige iets door de kleine opening. Het is de tong van een mooie bruine winterbij met een dikke bonte kraag.

‘Hallo Nora,’ zegt de winterbij met een zacht vriendelijk zoemende stem, ik ben Betsie. ‘Welkom bij ons, jij komt de troepen versterken? Wacht, ik zal je helpen.’ Samen gaan ze verder met het afbrokkelen van de deksel met hun sterke krachtige bovenkaken. Als de deksel helemaal verwijderd en er alleen nog een kartelrandje over is, waar de cel begint voelt, Nora zich moe.

‘Blijf even rustig zitten Nora,’ zegt Betsie. ‘Als je straks op adem bent gekomen mag je je cel op gaan ruimen. Lik hem helemaal schoon en als je klaar bent kom ik langs en zal ik je op weg helpen. Je bent een bijzondere meid, je bent de eerstgeborene van het nieuwe broedseizoen.’

Betsie loopt naar een volgende cel. Nora hoort haar zeggen met haar vriendelijke zachte stem, ‘Hallo Izzy. Jij komt de troepen versterken, ik zal je helpen met het deksel te verwijderen.’

Op adem gekomen kruipt Nora uit haar cel, draait zich om en kijkt in de diepte. Langzaam steekt ze haar tong uit. Het smaakt niet vies, het smaakt zoet en vet. Ze begint de broedcel millimeter voor millimeter grondig uit te likken, totdat alleen het puntje van haar

achterlijf nog te zien is. Als Nora achteruit de cel uit kruipt, botst ze tegen Betsie op.

‘Lukt het allemaal Nora’. ‘Jazeker volgens mij is mijn cel schoon.’ Twee paar facetogen inspecteren de cel. ‘Dat heb je goed gedaan meid. Kijk, ik zal je even voorstellen aan je zus, dit hier dit is Izzy.

Izzy dit is Nora.’

‘Hallo Nora,’ zegt een zachte stem, van een klein mager grijs bijtje, dat achter Betsie vandaan kruipt.

‘Hallo Izzy,’ zegt Nora een beetje verlegen en ze kijkt haar zusje onderzoekend aan.

Izzy ziet er een beetje zwak en ziekjes uit, maar haar gezicht heeft een hele lieve vriendelijke en wijze uitstraling.

‘Meiden let goed op. Als jullie naar rechts kijken, zien jullie daar die bruine bij met drie felgele strepen haar tong uitsteken tussen de kaken van die grijsbruine bij. Die grijsbruine bij is Monica, dat is een voederbij. Zij kan jullie eten geven.’ Legde Betsie uit aan de dames.

‘Monica, kan je even hierheen komen, ik wil je graag even voorstellen. Dit zijn Nora en Izzy. Het zijn de eerste bijen van het nieuwe broed.’

‘Hallo meisjes,’ zei Monica. ‘Ik had al begrepen dat er nieuw broed uitgekomen was. Jullie zullen wel honger hebben. Het is mijn taak hier op deze afdeling om iedereen van voedsel te voorzien. Ik zet de honing die boven in de raten zit, samen met de eiwitten die ik heb opgeslagen in mijn lichaam, om tot voedersap, die ik dan via mijn mond aan jullie kan overdragen. Misschien even wennen voor jullie, maar als jullie het geproefd hebben raken jullie er aan verslaafd. Proef maar eens.’

Monica opende haar kaken en een klein druppeltje voedersap glinsterde op het puntje van haar tong. Nora stapte een beetje onzeker naar voren en rook aan het druppeltje met haar voelspriet.

Het rook zalig zoet en ze stak het puntje van haar tong uit om aan het druppeltje te likken. Een zacht zoete smaak, met prachtige aroma’s, veroorzaakte een hemelse smaak in haar mond. Een tinteling ging door haar kleine bijenlijf.

Monica wist dat ze het voedersap heerlijk zou vinden. Met haar voederklieren begon ze meer voedersap te produceren zodat Nora, met een buisje als een rietje, die in haar tong verscholen zat, zich lekker vol kon zuigen.

Met grote facetogen keek Izzy naar het gebeuren. Monica keek naar Izzy. 'Jij kan zeker ook een lekker brouwseltje gebruiken. Je ziet er nogal hongerig uit.'

'Ja, ik heb best een leeg gevoel.' Izzy begon het voedersap op te likken alsof ze al dagen niet gegeten had. Twaalf dagen om precies te zijn.

Met een verzadigd gevoel deed Izzy twee stappen achteruit.

Monica slikte het laatste beetje voedersap zelf door en wreef, met een speciaal haakje aan haar voorpoten, haar antennes weer netjes in het gareel.

'Jullie hebben nu lekker voedersap gekregen, maar essentieel is extra eiwitinname. Ik zal jullie wijzen waar het stuifmeel is. Hier mogen jullie elke dag een paar happen van nemen. Stuifmeel is namelijk heel belangrijk voor de ontwikkeling van jullie klieren, waaronder de voedersapklier. Jullie kunnen dan, net als ik, straks andere bijen voorzien van voedsel.

De honing moeten jullie op dit moment nog met rust laten, want ik maak van de honing het voedersap voor jullie.

Kom maar eens mee ik laat jullie het stuifmeel zien.'

En daar waggelden ze achterelkaar aan, verticaal over het raam tussen andere bijen door. Nora zag tegenover hen ook allemaal cellen, als de ramen van een wolkenkrabber, alleen dan zeshoekig. Sommige cellen zagen er leeg uit, terwijl andere cellen gevuld waren met witte wormpjes die rondzwommen in een witte geleïachtige substantie alsof ze door een onzichtbare kracht tegen de achterwand aan getrokken zaten.

Weer andere cellen hadden dekseltjes.

Verder naar boven zag ze cellen waarin verschillende kleuren zaten, geel, oranje, bruin en paars, als een soort abstract kunstwerk. De dekseltjes daarboven zagen er weer heel anders uit, meer een aaneenschakeling van deksels.

'Hier zijn we aangekomen bij het stuifmeel,' zei Monica. 'Het stuifmeel is door ons aangestampt en gefermenteerd. Door het te fermenteren blijft het veel langer houdbaar. Als het gefermenteerd is noemen we het bijenbrood.'

Kijk al die kleuren. Elke kleur is weer een andere bloemsoort en dus ook een andere smaak. Nora, neem maar een hap. Proef maar eens.'

Nora rook eerst met haar antennes aan het bijenbrood, het rook zurig, maar ook rook ze een lekker frisse geur.

Ze beet met haar kaken een klein korreltje paars stuifmeel uit de cel en bracht het korreltje met haar tong in haar mond. Een zurig aroma met als nasmaak lavendel.

'Proef nu eens een andere kleur,' moedigde Monica aan.

Nora pakte een oranje korreltje en zurig saffraan verdreef de lavendel smaak.

Izzy nam een geel korreltje, een boterachtig zure smaak vulde haar mond, een bruin korreltje gaf een bittere ervaring op haar tong.

'Hierboven,' vervolgde Monica, 'zie je een krans met aaneengesloten dekseltjes. Een beetje wit doorzichtige dekseltjes. Dus anders dan de bruine dekseltjes van het broed. Dit is de honingvoorraad voor deze afdeling. Kijk hier is een dekseltje vanaf. Hier heb ik vanmorgen honing uit opgenomen om voedersap te maken, proef het maar eens.' Zowel Izzy als Nora nam een lik. Heerlijk zoet. Het tintelde op de tong, dit smaakte naar meer. Vooral na het zuur van het bijenbrood.

'Nu weten jullie waar je bijenbrood kunt halen voor de nodige eiwitten. Loop maar terug naar Betsie, dan zal zij jullie aan het werk zetten.'

De meiden bedankte Monica voor het voedersap en de uitleg, hoe ze aan hun eiwitten konden komen.

Nora en Izzy liepen terug naar Betsie, die bezig was drie nieuwe jonge bijen te verwelkomen. Sara, Eline en Natasja. Sara zag er uit als een wat vadsige dikke jonge bij met drie gele strepen op haar achterlijf en een grijze bontkraag. Eline was een heel donkerbruine bij, tegen zwart aan en viel op door haar wespentaille en Natasja was een lichtgrijze bij met een boze uitdrukking op haar gezicht en een aangeboren norse houding. Waarschijnlijk had ze iets te zuur voedersap gegeten toen ze larf was.

Betsie zag de meiden aankomen. 'Mag ik jullie voorstellen aan jullie zusjes, dit zijn Nora en Izzy, Nora is de eerstgeborene van het nieuwe broedseizoen.'

Sara lachte naar de twee meiden. Eline zei hallo en Natasja zei niets, maar keek hen met een verveelde zure blik aan.

‘Nora en Izzy, beginnen jullie met het schoonmaken van de cellen, dan zal ik deze dames even aan Monica gaan voorstellen. Ik heb gehoord dat morgen onze Koningin de cellen komt inspecteren. Als ze schoon genoeg zijn dan zal ze haar eitjes hierin afzetten, dus doe jullie uiterste best. Straks zullen de nieuwe bijen zich bij jullie voegen.’

‘Prima we zullen ons beste beentje voorzetten,’ zei Nora zelfverzekerd, ‘en straks krijgen we er ook nog **Bij**zondere gemotiveerde hulp bij.’

Nora glimlachte naar Izzy vanwege haar eerste bijengrapje en keek met een schuin oog naar Natasja.

Izzy en Nora begonnen de ene na de andere cel te poetsen. Lag er rommel in de cel, dan trokken ze dat eruit en lieten het naar beneden vallen. Daarna likten ze heel de cel schoon.

De achtergebleven gekartelde randjes van de dekseltjes knaagden ze eraf zodat er mooie rechte randjes overbleven.

‘Moeten we dit heel de dag doen?’ Plotseling verscheen Natasja achter hun, samen met Eline en Sara.

‘Nou, dat is echt niets voor mij.’ Zei Natasja. ‘Ik wil bewaakster worden, ik ga niet heel de dag andermans troep opruimen. We hebben niet voor niets een angel gekregen.’ Natasja stak haar scherpe slanke angel uit en zwaaide met haar achterlijf heen en weer. Haar angel vloog als een zwaard door de lucht. ‘Ik ga het volk tegen de vijand beschermen, niemand komt langs mij.’

‘Doe nou maar normaal,’ zei Izzy. ‘Morgen komt de Koningin haar eitjes leggen, als we dan de cellen niet schoon hebben, dan, dan....

‘Dan wat kleintje.’ Natasja draaide in een oogwenk haar achterlichaam om en haar angel drukte tegen de buik van Izzy. Uit het niets werd Natasja weggeduwd, het was Eline die met een rotvaart tegen haar aan rende.

Natasja vloog ondersteboven en viel tussen de raten door naar beneden. Instinctief begon ze met haar doorzichtig geaderde vleugels te wapperen, en kon zo, geschrokken, een verdere val voorkomen. Ze liep heetgebakerd verticaal de raat met cellen weer op en ging op een millimeter afstand van Eline staan. ‘Jou krijg ik nog wel meisje, dat wordt achterom kijken.’

Eline was niet makkelijk uit het veld te slaan. ‘Doe niet zo lomp.’ Zei ze. Ze draaide zich om naar de anderen. ‘Kom laten we aan het werk gaan om te laten zien dat we onze plek hier verdienen.’

De groep jonge bijen ging weer aan de slag waar Nora en Izzy gebleven waren. Natasja liep weg van de groep en ging een stuk verderop net doen of ze druk bezig was.

‘Wat een stomme griet, ze zal wel niet zo’n leuke vader hebben,’ zei Eline tegen Izzy. ‘Maak je maar geen zorgen, ik hou die meid wel in de gaten. Ik ben niet bang voor haar,’ zei Izzy, ‘maar bedankt dat je voor me opkwam.’

‘Graag gedaan, we zijn tenslotte zusjes.’ Eline en Izzy moesten hartelijk lachen, ‘we zijn natuurlijk allemaal zussen, maar over Natasja heb ik zo mijn twijfels.’

‘Hallo dames, gaat alles goed hier,’ Betsie kwam aan gewaggeld. ‘Jullie schieten al aardig op. Ja, ja, dat ziet er goed uit.’ Betsie controleerde de cellen. ‘Ja heel mooi. Maar het is nu tijd om naar bed te gaan. Ik zou zeggen kies een schone cel uit en ga lekker slapen, dan gaan we morgen aan de andere kant van het raam schoonmaken.

Misschien kunnen we morgen wat nieuwe zusjes verwelkomen, door hen te helpen hun dekseltjes te verwijderen.

De meiden kozen vier cellen naast elkaar en kropen achteruit hun cel in. Ze gingen met hun kop op hun voorpoten liggen. Natasja ging twee cellen verder met haar kop naar voren de cel in liggen, zich afzonderend van de rest.

‘Dit moet een spannende dag geweest zijn, lekker slapen allemaal.’ Betsie draaide zich om en verdween verticaal uit het zicht.

‘Welterusten Izzy,’ zei Nora, ‘morgen hebben we weer een drukke dag. Ik ben benieuwd wat we dan weer gaan beleven. Lekker slapen Eline en Sara.’ ‘Fijne nacht.’ Zeiden Eline en Sara in koor.

Hoofdstuk 2

‘Goedemorgen.’ Monica stond met een grote glimlach voor de vier meiden. ‘Het is ontbijttijd.’ Een hoop gegaap, gesteun en gekreun klonk er uit de cellen.

‘Goedemorgen.’ Nora rekte zich uit, streek met haar achterpoten haar vleugels uit de kreuk en poetste met haar voorpoten haar gezicht.

‘Goed geslapen meisje?’ Monica wachtte het antwoord niet af, maar stak haar tong naar buiten met heerlijk voedersap erop.

Nora begon te eten en voelde de energie in haar stromen. Jemig, wat was die voedersap toch verdraaid lekker. ‘Nou, hier was ik wel aan toe.’ Zei Nora toen ze uitgegeten was.

Eline was ook uit haar cel gekropen en begon voedersap te eten bij Monica terwijl Izzy en Sara een rij vormden om ook lekker te ontbijten.

Natasja had het rumoer gehoord en kroop uit haar cel en kwam met een boze blik aangelopen. ‘Ik ben de volgende.’ Zei ze en duwde Izzy opzij.

‘Ho, ho, ga jij eens snel achter aan de rij staan, en gauw een beetje.’ Zei Monica terwijl ze stopte met voedersap produceren. ‘Zo gaan we hier niet met elkaar om. We zijn familie en alles staat in het teken van saamhorigheid en het overleven van het volk. Het allerbelangrijkste bij Ons Volk is de samenwerking, dus pas op de plaats dame.’ Monica hervatte het voeren en Natasja droop stampvoetend af en verdween in de verte, onverstanebare verwensingen uitkramend.

Op het moment dat Sara als laatste gevoed werd, kwam uit het donker een bij aangewaggeld. Het was Betsie die de meiden in zich opnam.

‘Waar is Natasja,’ vroeg ze met een krachtig warme en een beetje bezorgde stem.

‘Die is boos weggelopen,’ zei Monica, ‘nadat ik haar had toegesproken op het voordringen bij het voederen. Natasja is een aandachtspuntje,

maar deze meiden hebben lekker ontbeten en kunnen vanmiddag nog wat bijenbrood tot zich nemen.'

'Oké mooi. Dan neem ik de dames hier van je over.'

'Goedemorgen, hoe hebben jullie geslapen?'

'Nou, ik heb wel lekker geslapen,' Sara richtte zich tot Betsie, 'het voelt heel vertrouwd om in de cel te slapen, wel fijn dat er geen deksel meer op zit als je 's morgens wakker wordt.'

'Ik heb heerlijk geslapen.' Zei Nora, die er ook fris uitgeslapen uitzag.

'Nou mevrouw,' begon Izzy, 'ik ben veel wakker geweest en ik voel me nog erg zwak en moe. Ik kon mijn gedachten maar niet stopzetten, dus duurde de nacht erg lang.'

'Zeg maar Betsie hoor, Izzy. Wat vervelend voor je. Kijk even hoe het vannacht gaat, of je dan morgen wel uitgerust bent en als dat niet zo is, geven we je wat slokjes Koninginnengelei. Daar moet je wel van opknappen, want dat is een soort toverdrank.'

Betsie gaf een lieve meelevende glimlach. 'En Eline, hoe heb jij geslapen?'

'Ik heb als een blok geslapen, ik zou zeggen kom maar op. Wat gaan we doen vandaag?'

'Vandaag gaan we weer cellen schoonmaken, er zit niets anders op. Hygiëne zorgt ervoor dat we weinig last hebben van schimmels en parasieten en dat we een groot en sterk volk kunnen worden.'

'Betsie, wat is die geur die we ruiken. Het ruikt vertrouwd en het geeft een goed gevoel, maar wat is het?' vroeg Nora.

'Goed opgemerkt meid, het is Koninginnenstof dat je ruikt. Dat is een heel belangrijk feromoon dat onze Koningin uitscheidt. Zo weten we dat Hare Majesteit nog aanwezig is. We zijn nu met zo'n 12.000 bijen en het is natuurlijk heel moeilijk om allemaal contact met haar te hebben. Doordat ze Koninginnenstof afgeeft weten we of ze er nog is en waar ze is. Dus laat staan als we in de zomer met 50.000 bijen zijn of meer. Zo kan de Koningin met ons communiceren en weten wij waar we aan toe zijn. Dus als je deze geur niet meer ruikt, dan weet je dat er iets aan de hand is.'

'Dat is goed om te weten,' zei Izzy, 'dus deze geur is de geur van verbondenheid.'

'Ja meid,' beaamde Betsie, 'zo zou je het zeker kunnen noemen. Kom dan gaan we nu aan het werk.'

Deze dag en de daarop volgende dag stond in het teken van schoonmaken. Niet alleen de raten, maar ook de wanden van de bijenkast werden stevig aangepakt. De meiden kwamen in een ritme, waren 's avonds erg moe en vielen dan ook als een blok inslaap, behalve Izzy, die vaak wakker lag. Ze had jeuk in haar nek en soms kon ze gewoonweg niet slapen vanwege alle gedachten die door haar hoofd bleven malen. Izzy was een denker.

'Ik heb deze morgen al even in de andere straat gekeken, er zijn wat zusjes die uit hun cel gaan breken. We zullen hen gaan helpen met het verwijderen van de deksels. Vandaag leren we ook hoe we de temperatuur van het broednest, waar de larven zitten, op peil kunnen houden. Kom maar mee, volg mij.' Zei Betsie tegen de meiden die allemaal paraat stonden om aan het werk te gaan.

Ze liepen met zijn vijven horizontaal over het raam met lege cellen. Een wirwar van bijen liep over de wand met cellen heen. Ze waren allemaal druk bezig met hun eigen taak. De buitenste ring van bijen bleef op dezelfde plaats staan, trillend met hun borstspieren.

Helemaal bovenaan de cellen zagen ze een hele grote balk waar de cellen aan leken te hangen.

Toen het vijftal aan het einde van de wand gekomen was, zag Nora weer een grote balk.

'Dames, let op!' zei Betsie, 'Hier moeten we naar de volgende straat, maar we moeten, om daar te komen, wel voorzichtig langs de balk en de houten wand kruipen. Let op, hier hebben we net genoeg ruimte, als we dat niet hebben loop je naar onder of naar boven. Daar zijn ook nog mogelijkheden om in de volgende straat te komen.'

Betsie begon zich tussen de wand en de balk te drukken, maar haar achterwerk paste niet. Nora en Izzy keken elkaar gniffelend aan.

'Zullen we dan maar beneden langs proberen?' zei Nora met een roze blos op haar wangen. 'Dat is een goed idee. Kom volg mij.' Zei Betsie een beetje gegeneerd.

Onderaan de ramen liepen ze snel onder de balk door.

'Brrr, wat is het hier koud.' Zei Izzy met haar zachte stem.

'Ja, het is nog winter en hier is het dezelfde temperatuur als buiten. Gelukkig is het vandaag niet zo'n hele frisse winterdag. Snel doorlopen meiden anders worden we te koud en dat is niet best.'

Nora keek naar beneden en er ontsnapte een gillette uit haar mond. Geschrokken keerde Betsie zich om. 'Wat is er meisje?'

'Daar liggen bijen op een rooster, heel veel bijen.' Zei Nora.

Betsie's geschrokken uitdrukking op haar gezicht verdween. 'O dat, ja daarvoor had ik jullie moeten waarschuwen. Niet bang zijn, dat zijn onze zussen die hun taken hebben volbracht. Als het warm weer is gaan we ze wegbrengen, weg hier uit het volk. Wij zijn met ons allen afhankelijk van elkaar om de winter te overleven. Daarbij sneuvelen onze zusters, maar dit zijn stuk voor stuk onze helden. Zij hebben hun leven gegeven om onze toekomst veilig te stellen. Kom snel mee, want het is koud.'

Snel klommen de meiden weer naar boven aan de andere kant van het raam. Naarmate ze verder naar boven klommen zaten er steeds meer bijen dicht op elkaar. 'Kom maar, we moeten tussen hun door naar het midden van de groep, daar gaan jullie het uitkomende broed helpen met de deksels te verwijderen.'

'Sorry, ahum, pardon, mag ik er langs, pardon.' Sara, Nora, en Izzy probeerden verlegen door de steeds dikker wordende rij winterbijen te kruipen. Eline ging wat zelfverzekerder te werk en duwde de andere bijen opzij, waardoor ze de weg vrijmaakte voor de andere meiden.

'Dat zijn de nieuwe zomerbijtjes, kijk daar.' Werd er gefluisterd. 'Jemig kijk dan die achterste kleine meid, moeten we daar de oorlog mee winnen. Ik heb het toch al gezegd, die jonge generatie, daar heb je niets aan.'

De dames kibbelden onderling terwijl Betsie, Eline, Sara, Nora en Izzy steeds dieper de menigte in kropen.

'Aan de kant, pardon, personeel,' riep Betsie terwijl ze met haar bruine glanzende achterlijf de winterbijen opzij duwde om ruimte te maken voor haar gevolg. Naarmate ze dieper de cirkel van bijen betraden voelden ze aan hun voelspieten dat het warmer en vochtiger werd. Nora zag de borstspieren van de winterbijen vibreren en ze had het gevoel dat daar de warmte vandaan kwam.

Opeens stonden ze in het midden van de groep in een cirkel vrij van bijen.

‘Dit is het centrum van het broednest van dit raam.’ Zei Betsie tegen de meiden. ‘Jullie taak voor vandaag is om jullie nieuwe zussen te helpen uit de cel te komen. Je mag jullie nieuwe zussen ook een naam geven, net zoals ik bij jullie gedaan heb. Dus hou in de gaten of er aan een deksel geknaagd wordt en ga dan even helpen. Je mag dan de rand van de deksel los knagen. Wanneer de deksel er af is, heet je ze welkom en noem je haar bij haar nieuwe naam en vertel je haar dat ze haar eigen cel schoon moet maken.’

De meiden begonnen met goed rond te kijken.

‘Ja, daar zie ik beweging.’ Eline liep snel naar de broedcel waar ze beweging zag.

‘Hallo Vlinder.’ Zei Eline door het dekseltje heen. ‘O Vlinder is misschien niet zo’n slimme naam.’ Zei Betsie en ze fluisterde iets naar Eline.

‘Welkom Petra, bedoel ik.’ Mompelde Eline tegen de deksel met het gaatje. ‘Knaag rustig het dekseltje van binnenuit open dan help ik je van buiten uit.’ Eline begon aan de randjes te knagen en na de laatste knauw viel het dekseltje de diepte in.

Twee enorme facetogen keken Eline aan.

‘Hallo.’ Zei Petra.

‘Hallo Petra ik ben Eline, welkom in Ons Volk. Neem even rustig de tijd om uit te rusten en op te drogen. Je vleugeltjes zijn nog zacht en moeten nog wat uitharden. Als je opgedroogd bent mag je je cel gaan poetsen en daarna kan je je samen met je andere net geboren zusjes verzamelen.’

Eline draaide zich om naar haar groep. ‘Heel goed gedaan Eline.’ Zei Betsie. ‘Meiden zo doe je dat. Ga maar lekker aan de gang, o ja let wel, het is beter om geen zusjes te vernoemen naar andere insecten, dit kan nogal verwarring scheppen. Verder zou ik zeggen leef je vooral uit.’

Nora zag in haar ooghoek ook beweging bij een celdekseltje en vloog eropaf.

‘Hallo, hoor je mij? Knaag het dekseltje van binnenuit maar open, dan help ik je aan de buitenkant.’ Nora knaagde als een blikopener het randje van de cel kapot en ook hier viel de deksel tuimelend naar beneden. Maar toen ze in de cel keek zag ze geen jonge grijze donzige

bij, maar een melkwitte bij met alleen twee paars-bruine ogen en een doorzichtige kop.

‘Betsie, kan je even komen kijken!’ Riep Nora.

Betsie kwam aangewaggeld. ‘O jee, ja ik zie het al, wacht even.’

Betsie draaide zich om en riep de andere meiden om te komen. Nora, Izzy, Eline en Sara staarden vol verbazing in de geopende cel en keken naar het witte gedrocht.

‘Dit is dus een mooi voorbeeld van een bij die nog niet klaar is met zijn ontwikkeling. Dit zusje moet nog even doorontwikkelen. Het is dus belangrijk dat je pas de deksel open knaagt als de bij in de cel zelf een gaatje heeft gemaakt in de deksel. De bijen zijn in ontwikkeling, dus die bewegen zichzelf een beetje, dat is waarschijnlijk wat je gezien hebt Nora.’

‘Gaat deze bij nu dood.’ Vroeg Izzy, gebiologeerd starend naar het wezen in de cel.

‘Nee hoor meisje, ik zal een nieuw wasdekseltje maken en dan kan ze zich gewoon verder ontwikkelen. Let op!’ Betsie wreef over haar buikplaten en haar wasklieren scheidden een witte stof af. De stof werd snel wat harder en er ontstond een klein wit wasplaatje. Ze bracht het wasplaatje naar haar kaken en kauwde de was weer wat zachter en begon zo een nieuw dekseltje van was te creëren.

‘Jullie hebben ook wasklieren en binnenkort zullen deze genoeg ontwikkeld zijn en kunnen jullie ook was maken.’

Sara wreef over haar buik, maar er gebeurde nog niets.

Na nog wat wasplaatjes geproduceerd te hebben en een hoop geklei en gekauw was de cel weer gesloten.

De meiden keken rond, de een na de andere deksel vertoonde gaten, waar flink aan geknaagd werd. Hier en daar stak al een tong door de deksel.

‘Ga maar snel aan de gang dames, die zussen van jullie komen allemaal op hetzelfde moment, jullie gaan het nog druk krijgen. Ik kom straks nog even kijken hoe het gaat, succes!’

Izzy en Nora pakten de rechterkant van het broednest, Eline en Sara de linkerkant. Nadat er een stuk of tien zusjes uitgekomen waren, begon het behoorlijk lopendebandwerk te worden en de namen die de meiden kregen werden steeds creatiever. Hallo Maan, hallo Zon, Demi, Iris, Madelief, Maud, Bloem.

Toen Betsie na een paar uurtjes terugkwam, stonden er wel 70 nieuwe zusjes, onder de indruk in een groepje, besluiteloos om zich heen te kijken.

‘Nou, jullie zijn druk bezig geweest, gaan jullie maar even bijenbrood eten dan neem ik jullie nieuwe zussen mee naar de andere winterbijen. Zij kunnen dan de nieuwe lichting begeleiden.

Ook op dit raam zit boven in de raat bijenbrood. Ik breng de bijen weg en dan zie ik jullie zo, want ik heb goed nieuws.’

Het gezelschap, onder leiding van Eline, liep omhoog langs de raat tot aan het bijenbrood.

Ook hier waren weer verschillende kleuren bijenbrood. Eline nam een hap van een lila gekleurd brood en Nora nam een knauw uit een oranje gekleurde schijf.

‘Ik heb niet zo’n trek.’ Zei Izzy ‘Ik voel me nogal vol.’

‘Ja, ik begrijp wat je bedoelt, het lijkt wel of mijn achterlijf helemaal opgezet is.’ Zei Sara. ‘Ik heb eigenlijk ook niet zo’n trek, een beetje een rommelig gevoel in mijn darm.’

Eline en Nora hadden nergens last van en aten allebei verschillende smaken bijenbrood tot hun honger gestild was.

‘Hier ben ik weer,’ het was Betsie, ‘ik heb goed nieuws zoals ik eerder al zei, het weer is omgeslagen, de zon schijnt volop en de wind is gaan liggen. De temperatuur rond de bijenkast is nu best aangenaam.

Omdat jullie nog niet zijn wezen poepen, sinds jullie je verpopt hebben, in jullie cel, is het de hoogste tijd voor jullie om de eerste reinigingsvlucht te gaan maken. We moeten voorkomen dat jullie in de kast poepen want dat is niet zo fris.

Het is een graad of tien nu in het zonnetje, dus ga niet te ver weg. Als jullie onderkoelt raken dan kunnen jullie de kast niet meer bereiken en gaan jullie dood. Dus blijf in het zonnetje.

Volg mij maar naar de vliegplank.’

En daar gingen ze weer in ganzenpas achter elkaar aan, door de ring met bijen die het broed warm houden, naar de onderkant van het raam.

Het was nu zeker een stuk warmer onderaan het raam.

Onderaan de ramen was meer ruimte. Doordat het weer omgeslagen was en het zonnetje de bijenkast verwarmde, konden de werksters die

de kast opgeruimd moesten houden, aan de slag met het wegbrengen van de dode bijen die beneden op het rooster lagen.

Die dode bijen waar Izzy zo van geschrokken was. Onder de ramen is er wat meer ruimte in de kast, precies genoeg dat de werksters met een dode bij tussen vier poten naar de uitgang kunnen vliegen. Het is een koddig gezicht, als je een bij een bij mee ziet zeulen, als je niet zou weten dat de onderste bij dood is.

Regelmatig lieten de werksters een dode bij uit hun poten glippen, omdat deze voor een bij toch nog zwaar is. Het was een heel gesjouw en getrek voor de werksters, om de dode bijen door de vliegspleet naar de vliegplank te sjouwen.

‘Nou, dat ziet er best zwaar uit voor die werksters,’ zei Izzy, ‘om die dode bijen zo weg te brengen. Moet je een kijken hoe hoog we zitten.’ Nora keek door het rooster naar beneden en zag in de diepte gras liggen.

‘Ja we zitten zeker hoog.’

Betsie en haar gevolg naderden nu ook de uitgang waar een hele rij bijen stond te wachten om naar buiten te gaan.

Betsie draaide zich om naar de meiden. ‘Let op, als je straks de vliegplank op loopt, komen er constant bijen aan vliegen die hun reinigingsvlucht er op hebben zitten. Het is de eerste dag van het jaar dat het weer rustig en warm genoeg is om een reinigingsvlucht uit te voeren.

‘Dus we staan gewoon in de rij om te poepen.’ Lachte Sara.

‘Ja zo zou je het ook kunnen zeggen. Wat heel belangrijk is om te onthouden,’ ging Betsie verder, ‘is dat jullie eerst zorgen dat jullie herkennen waar de bijenkast staat. Als je straks op de vliegplank staat, sla je jullie vleugels uit. Je twee paar kleine vleugels worden automatisch door haakjes, door je twee grote vleugels meegenomen. Als je dan snel met je vleugels slaat, zal je merken dat je omhoog wil gaan. Als je genoeg kracht hebt met het wapperen van je vleugels laat je de vliegplank los en vlieg je een heel klein rondje om de bijenkast. Dit rondje vlieg je daarna nog een keer maar dan iets groter en iets hoger.

Dit herhaal je een keer of vijf, terwijl je steeds grotere rondjes om de kast vliegt. Je zult merken dat op een gegeven moment je aangeboren

richtingsgevoel wordt geactiveerd. Hierdoor kan je altijd de kast terugvinden.

Maar let op, als je van de kast wegvliegt om jezelf te reinigen, ga dan niet te ver. Blijf zoveel mogelijk in de zon, leeg je darm en vlieg weer terug. Probeer tijdens het terugvliegen uit wat je al vliegend allemaal kan. Vlieg een keer ondersteboven en probeer eens in de lucht af te remmen. Gewoon een beetje experimenteren. Vliegen is ook een aangeboren handeling. Zorg er in ieder geval voor dat je remmen in de lucht door hebt, want de bijenkast is hard. Dus als je niet kan remmen voel je dat meteen.'

De rij met bijen werd steeds korter, de werksters die dode bijen vervoerden, mochten langs de rij af om hun vracht naar de vliegplank brengen.

Nu waren Betsie en haar vier meiden aan de beurt. Betsie liep de vliegplank op samen met Nora en Eline, Sara en Izzy volgden. Een heldere felgele stralende zon stond laag aan de hemel en scheen direct op de vliegplank. Van alle kanten kwamen bijen aangevlogen om te landen op de vliegplank. Het was een drukte van belang.

Op elke hoek van de ingang, die een kleine vier centimeter breed was, stonden twee bewaaksters.

In totaal waren er dus vier bewaaksters die de inkomende bijen controleerden, of ze wel bij het volk hoorden.

Ze geen verstekelingen waren uit een ander volk. Of nog erger, rovers! Drie bewaaksters waren oude winterbijen, bijen waar je niet omheen kon. De derde bij was een jonge bij.

Betsie strekte haar vleugels en vloog omhoog. In de lucht draaide ze zich om en bleef als een drone hangen, kijkend naar de vier nieuwelingen. Ze was benieuwd hoe zij het er vanaf zouden brengen. 'Kom op meiden!' moedigde Betsie ze aan. Eline begon hard met haar vleugels te slaan en kwam ietsjes van de vliegplank, maar zakte toen weer terug op haar zes poten. Toch gaf haar dit zelfvertrouwen. Ze begon weer met haar vleugels te wapperen, nu steeds harder, haar aandrijving duwde haar wat vooruit waardoor ze haar balans verloor en struikelend over de rand viel. Weg was ze.

Nora, Izzy en Sara keken geschokt naar de plek op de vliegplank waar Eline net nog stond. Enkele tellen bleef het stil.

Opeens, met een noodvaart schoot, er een joelende en gillende bij voorbij, die boven de vliegplank uitvloog. 'Geweldig, gaaf! Joehoe, ik vlieg, ik vlieg.' Riep Eline uit.

'Rondjes om de kast, vlieg rondjes om de kast,' riep Betsie van een meter afstand hoger in de lucht, 'je moet je oriënteren.' Eline verminderde haar vleugelslag en viel wat naar beneden.

In die vaart begon ze weer harder te zoemen en maakte een mooie cirkel om de kast, die ze steeds groter maakte zoals Betsie had uitgelegd.

Sara werd geïnspireerd en begon ook met haar vleugels te slaan. Ze had duidelijk talent. Met een rustig gezoem vloog ze gecontroleerd van de vliegplank weg en begon aan haar eerste rondje om de bijenkast.

'Ik vind het eng,' zei Izzy, 'ik denk dat ik een beetje last van hoogtevrees heb.'

'Geeft niets.' Zei Nora. 'Ik probeer het eerst, en als ik het doorheb dan vliegen we samen weg.'

Nora begon haar vleugels te spreiden. Net toen ze met haar vleugels begon te wapperen en ze een sprong in het diepe wilde wagen, om er toch maar snel van af te zijn, vloog er een oude gladde winterbij met grote snelheid tegen haar aan.

Nora rolde ondersteboven en lag te spartellen met zes poten in de lucht, terwijl de brokkenpiloot opstond en zei. 'Jemig dit was mijn beste vlucht ooit, ik ben duidelijk een natuurtalent.'

'Pardon?' zei Nora, die weer moeizaam overeind was gekrabbeld en met haar poten haar antennes weer in het fatsoen bracht.

'Ik ben Irene, de zus van Hare Majesteit. Ik blink uit in mijn vliegkunsten. Jammer dat jij in de weg stond.'

'We zijn toch allemaal zussen?' zei Nora.

'Nee ik ben je tante, tante Irene. Ik ben een zus van je moeder. Ik heb je moeder nog geboren zien worden. Zelf heb ik nooit kinderen kunnen krijgen. Zal wel iets met mijn voeding te maken hebben gehad. Maar ik moet er weer vandoor. Niet meer in de weg staan hé, kleintje. Een beetje oppassen.'

Irene draaide zich om, werd gecontroleerd door de oude bewaakster en vervolgde haar weg de bijenkast in.

Verbijsterd over wat er net was gebeurd en vooral gezegd, begon Nora aan haar tweede poging.

Izzy hield het allemaal in de gaten en stapte voorzichtig wat dichterbij de rand van de vliegplank en keek er overheen.

Plotseling voelde Izzy een duw in haar rug en verloor haar evenwicht. Ze probeerde zich nog om te draaien, maar het was al te laat. Ze begon te vallen en kon nog net over de rand van de vliegplank zien wie haar had geduwd.

Ze keek recht in de zure grijns van Natasja die blijkbaar werk had gevonden als leerling bewaakster bij de ingang van de bijenkast. 'Vlieg Izzy, vlieg!' riep Betsie, die een keiharde duikvlucht inzette naar de vallende Izzy.

Izzy begon hard te slaan met haar vleugels, maar de grond kwam met een sneltreinvaart steeds dichterbij. Als bijen hun ogen dicht hadden kunnen doen, dan had Izzy dat gedaan.

De grond was nu heel dicht bij, en elk moment zou ze te pletter slaan op de bodem. Vlak voor Izzy de grond raakte, pakten de twee voorpoten van Betsie haar bij haar achterlijf, gaf haar een gooi omhoog, waardoor ze een dood punt bereikte in de lucht. 'Vlieg!' riep Betsie weer en de vleugels van Izzy gingen nog harder op en neer waardoor ze een opstuwende kracht veroorzaakten. Ze was veilig. Nog wat onwennig bleef ze, heen en weer wiebelend, hangen in de lucht.

'Wat gebeurde er nu?' vroeg Betsie aan Izzy.

'Ik struikelde en viel zo de afgrond in.' Izzy dacht dat het niet verstandig was Natasja te verlinken.

Betsie keek haar bezorgd aan. 'Pas een beetje op jezelf, straks breek je een poot of nog erger. Ga je nu maar oriënteren. O, daar komt Nora aan. Nora, hou jij Izzy een beetje in de gaten. Vlieg maar even met haar op.'

'Dat zal ik doen.' Nora vloog achter Izzy aan naar de bijenkast. Samen begonnen ze om de kast heen te vliegen.

'Het was Natasja, ze duwde me. Zag je dat?'

'Nee Izzy, ik zag het niet, ik was bezig met op te stijgen en toen zag ik jou opeens over de rand duikelen.'

'Ik zweer je het, het was Natasja.' Zei Izzy ontdaan.

'We pakken haar nog wel terug. Kom dan gaan we onze rondjes afmaken en dan vliegen we een stukje verder om te poepen. Door al deze spanningen heb ik nog meer aandrang gekregen.'

De meiden vlogen wat verder en drukten hun darm leeg. Twee grote gele klonten vlogen als regendruppels naar beneden en lieten twee gele vlekken achter op een groot zwart vlak.

‘Zodat is een opluchting, kom Izzy, dan oefenen we nog wat met harder vliegen, remmen opstijgen en dalen, voor we teruggaan.’

De dames namen het ervan en maakten beiden een looping. Ze vlogen in wat bochten naar de bijenkast en ondertussen leerden ze remmen en versnellen. Vlak bij de kast hielden ze stil en bleven hangen in de lucht. Ze keken uit over de hardhouten bijenkast, met op de vliegplank landende bijen die terugkwamen van de reinigingsvlucht.

Rechts op de vliegplank stonden Betsie, Eline en Sara een beetje uit de loop, of moeten we zeggen “uit de vlieg”.

‘Het was wel even spannend Izzy, maar ik merk dat jij best goed kan vliegen. Volgende keer zullen we samen de omgeving gaan ontdekken, maar nu is het slim als we weer teruggaan, ze staan al op ons te wachten.’ Zei Nora.

Gecontroleerd vlogen ze terug naar Betsie en de meiden. Een perfecte landing van allebei deed Betsie opkijken.

‘Is het gelukt meiden, Izzy, heb je het vliegen een beetje onder controle’ vroeg Betsie.

‘Nog een beetje knikkende knieën, maar het vliegen gaat prima. Bedankt dat u me heeft opgevangen.’ Izzy kreeg roze warme wangen toen ze dat zei.

‘Geen probleem meid, fijn dat ik er op tijd bij was, want je had je best erg kunnen bezeren. Kom laten we naar binnen gaan, dan gaan we kijken of we nog taken uit kunnen voeren.’

Het gevolg ging weer naar binnen.

‘Zo lekker gevlogen.’ Vroeg Natasja aan Izzy toen ze langs de bewaking liepen. ‘Je moet wel uitkijken, de vliegplank kan glad zijn.’ Natasja had een gemene glimlach op haar gezicht.

Izzy keek niet naar haar maar stapte stevig door.

Binnen aangekomen vlogen ze eerst een klein stukje, zo naar de onderkant van de straat waar ze vanmorgen opgestaan waren en kropen langs de raat omhoog.

De Koningin had die dag de cellen, die de meiden gisteren met veel moeite hadden schoongemaakt, goedgekeurd. Ze had nagenoeg elke cel voorzien van een prachtig, piepklein melkwit eitje.

‘We hebben vanavond de taak om het broed warm te houden.’ Zei Betsie. ‘Dit doen we door onze vliegspieren te bewegen, maar let op, je koppelt je vliegspieren los van je vleugels. Het is even een bepaalde slag die je te pakken moet krijgen. Door je vliegspieren aan te spannen en te ontspannen en dat snel achterelkaar te doen, wordt je borststuk heel warm. Die warmte gebruiken we om het broednest op 34,5 graden te houden, zodat de eitjes uit komen en de larven kunnen groeien. Dit doen we samen met de andere bijen die hier in een kring staan. Ik zal het voordoen. Ga maar tegenover me staan.’

Nora, Izzy, Eline en Sara keken aandachtig naar het borststuk van Betsie en zagen dat ze haar vliegspieren aanspande en ontspande, aanspande en ontspande.

‘Proberen jullie het nu maar eens. Span aan, laat los, span aan, laat los.’

Nora spande aan, maar haar vleugels vlogen omhoog. Ook Sara had moeite haar vleugels los te koppelen van haar vliegspieren.

Izzy en Eline hadden meteen het goede gevoel en spande aan zonder dat hun vleugels ook maar een millimeter van hun plaats kwamen.

‘Heel goed meiden, jullie zijn natuurtalenten.’ Zei Betsie tegen Izzy en Eline. ‘Sara let op, je ontspant je vleugelaanhechting en knijpt je vliegspeer samen. Het is even lastig, ik weet het.’

Sara trok haar vliegspieren samen en weer vlogen haar vleugels de lucht in.

‘Probeer er niet aan te denken.’ Betsie liep naar haar toe en duwde de vleugels van Sara tegen haar rug. ‘Probeer nu je vliegspeer samen te trekken zonder dat er kracht op je vleugelaanhechting komt te staan.’

Sara deed nog een poging.

Betsie moest alle zeilen bijzetten om te voorkomen dat Sara’s vleugels omhoog schoten.

‘Oké hou je vliegspeer nu aangespannen en ontspan de vleugel-aanhechting.’

Langzaam voelde Betsie de kracht, waarmee de vleugels omhoog wilden, afnemen. ‘Probeer nu de vliegspeer te ontspannen en dan weer aan te spannen.’

Bij het aanspannen voelde Betsie geen kracht meer op de vleugels.

‘Goed zo Sara, hou dit gevoel vast, zo koppel je je vleugels los. Het is even een trucje, maar als je het eenmaal door hebt, wordt het een automatisme.’

Eline, Izzy en Sara stonden volop warmte te produceren, terwijl Nora steeds gefrustreerder werd omdat haar vleugels telkens weer wilden wapperen.

‘Kom Nora, ik zal je vleugels vasthouden dan kan jij ook voelen hoe je ze loskoppelt.’

Het werd een heel gevecht, maar Betsie gaf niet snel op, vandaar dat zij de nieuwe bijen mocht opleiden.

Moegestreden ontspande Nora haar vleugels, na de zoveelste keer proberen.

‘Voel de ontspanning en span nu langzaam je vliegspieren aan.’ Betsie hield vol. ‘Hou die vleugels losjes.’

Eindelijk, na lang proberen, had Nora het eureka moment en voelde het verschil tussen het vast- en loskoppelen van haar vleugels.

‘Ja, goed zo, het heeft even tijd nodig maar, perfect, probeer het nog maar een keer als ik je vleugels loslaat.’ Nora spande haar spieren weer aan en haar linkervleugel ging een klein beetje omhoog, maar beide vleugels bleven uiteindelijk op haar rug in ruststand liggen.

‘Als jullie zo warmte produceren dan zullen jullie merken dat je in een soort trance komt, het samentrekken van de vliegspieren wordt een automatisme en zelf voel je je helemaal zen worden.

En lekker warm. Als er een lege cel tussen het broed zit dan kan je ook in de cel gaan liggen en je spieren aan- en ontspannen zodat de warmte nog dichterbij het broed komt.

Nou, ik zou zeggen, voeg je bij de andere bijen en houdt de boel warm. Het lijkt misschien saai werk, maar het is heel belangrijk dat het broed op temperatuur gehouden wordt, anders sterven jullie zusjes in wording. Succes.’

Betsie draaide zich om en waggelde weg.

De vier meiden drongen zich door de ring met winterbijen die de boel warm hielden.

In het midden van de best wel dikke ring bijen, gingen ze staan en begonnen met hun borststuk warmte te maken.

‘Zo, jullie zijn de nieuwe lichterling.’ Een gladde donkere oude winterbij met nog drie piekhaartjes op haar hoofd keek de meiden

geïnteresseerd aan. 'Is dit jullie eerste keer dat jullie in de ring mogen werken?'

'Ja, dit is de eerste keer.' zei Nora, 'Het is best nog wel even wennen, dat samentrekken van je borstspieren zonder je vleugels te bewegen. 'Het is niet veel anders dan ademen, het wordt een automatisme. Ik ben trouwens Odilia, ik hou het volk eigenlijk al heel de winter warm, dat is mijn taak.'

'Ik ben Nora, en dit zijn Izzy, Eline en Sara.' De meiden groetten Odilia. 'Ik begin al een beetje af te takelen, alles doet me zeer, maar ik ben dan ook al bijna een dikke vijf maanden oud. Mijn borststuk, daar is nog niets mis mee hoor, maar mijn poten zitten vaak op slot.

In de winter is er niet altijd broed, als er geen broed is dan is een graad of 15 wel voldoende, maar met broed moeten we een tandje bijzetten.

De warmte die we produceren is wel goed voor mijn oude knoken, dus sta ik graag dicht bij het broed.'

'Is het niet saai om zo heel de dag het broednest op temperatuur te houden?' vroeg Sara.

'Nee, dat valt wel mee, je kunt lekker afdwalen met je gedachten en om de tijd te doden willen we ook nog wel eens een leuk deuntje zingen. Attentie dames, er wordt hier gevraagd hoe we ons hier vermaken, zullen we dat eens laten horen.'

Odilia begon af te tellen, 'Van je 1 en 2 en 1,2,3,4.' De middelste ring begon te zingen.

*Hoe hi ha hoe hard trilt ons bi ba boe borststuk,
Het die da doe doet ons geen zie za zoe zeer,
Het is zwie zwa zwoe zwaar maar dat gie ga goe geeft niet
ons bie ba boe borststuk gaat snel op en neer
en mie ma moe mocht het eens ki ka koe koud zijn
dan zie za zoe zetten we een tandje bij,
dan mie moe maken we lie la loe larven,
en ook onze mie ma moe Majesteit blij*

De tweede rij bijen begon in te zetten toen het lied afgelopen was en de eerste rij opnieuw begon. Alleen de eerste rij zong het lied gewoon, zonder het hi ha hoe, maar lang uitgerekt.

*Hoe haaaaaaaard trilt ons boooooorststuk,
Het doooooooooeet ons geen zeeeeeeeer,
Het is zwaaaaaaar, maar dat geeeeeeeft niet
Ons boooooorststuk gaat sneeeeeeel op en neer
En moooooocht het eens kooooooud zijn
Dan zeeetten we een tandje bij
Dan maaaaken we laaaaaarven
En onze Maaaaajesteit blij*

Het klonk geweldig en warm. Niet alleen van het samentrekken van de borstspieren, maar ook van het zingen en het deinen op de maat, bleef de temperatuur op een mooie 34,5 graden.

De avond vloog voorbij door de gezelligheid en toen er nog een groep winterbijen langskwam die voedersap uit begon te delen, was het feest helemaal compleet.

Op een gegeven moment kwam er een grote groep bijen aan, het bleek de nachtploeg te zijn. Nora en de meiden bedankten Odilia en haar collega's voor de gezellige avond en gingen een slaapplaats zoeken.